

(van Bemmelen) toeschijnt, slechts tot deze soort (*Delphinus tursio*) worden gebracht." Dit geval, dus géén stranding, is het eenigste, dat uit de 18e eeuw bekend werd. De laatste 10 jaar leeren wel, dat de tuimelaar niet zeldzaam bij ons is, maar er moet meer op gelet worden. Vermoedelijk zal dan blijken, dat deze soort, na de Bruinvisch, het meest bij ons op de kust komt.

Rotterdam, Erasmiaansch Gymnasium.

A. B. VAN DEINSE,

Naschrift b. d. correctie:

Prof. Dr. Alax Weber was zoo vriendelijk mij per brief van 26 Oct. 1923, nog de volgende 3 gevallen te zenden:

1. Na 1888, plaats ?, 2,96 M. lang, 278 K.G. zwaar, door Weber ontleed.

2. 1890, 6 Dec., den Helder, pas geboren, 1,56 M. lang, 40,52 K.G. zwaar.

3. 1893, Maart, Scheveningen, 2,55 M. lang.

Het totaal komt nu op 27 gevallen. Deze nummers, 1, 2 en 3, behooren dus te staan ná No. 9 in de groote lijst. Voor No. 8 geeft Prof. Weber op: 1886, 28 Juni.

26. 11. 1923.

A. B. VAN DEINSE.

HET VOGELSEIZOEN 1922.

EEN aangename vergoeding voor een mislukte goudmerelkiekerij hadden we in onze ervaringen met den grauwen klauwier een paar weken daarna. Deze vogel komt op Schouwen niet druk voor. Wel treft men hem jarenlang in dezelfde omgeving aan. Ik ben er b.v. zeker van, dat ik hem elke Meimaand aantref in de meidoornstruiken achter Burgsluis. Vroeger heb ik hem jaren lang elken zomer gezien op den telegraafdraad vijf minuten van het dorp af. De gelegenheid, om hem te fotografeeren had zich nog niet voorgedaan. Den 13den Juli kreeg ik die en onder wel bijzondere omstandigheden.

Mijn Zierikzeesche vriend vroeg me op een Zaterdag, of ik na afloop van mijn lessen naar den Leverdijk wilde komen (dicht bij Z.zee). Hij had de vorige dagen een tweetal paapjes staan beloeren met voer in den snavel. Hij wilde nu ook wel eens het nest weten, waarvoor hij mijn bijstand inriep. Ook had hij niet ver vandaar tot zijn groote verrukking den grauwen klauwier gezien.

Vier uur was ik ter bestemder plaats. Jawel, de paapjes zaten weer in den populier. We zochten de slootkantjes langs den dijk af, doch vonden niets. Eindelijk kwamen we weer op den dijk. Ik keek naar het paapje in den populier en vandaar gleed mijn blik neer langs de helling van den dijk, die min of meer ruig begroeid was met lang gras, en braamdorens. Ik zei niets, en ging daar zoeken. „Daar hoef je niet te kijken,” zei mijn makker, „Thijsses zegt; langs slootkanten, en dan meest met een platgetrapt paadje aan den ingang.”

„’t Is mogelijk,” zei ik, „maar zoo naar de letter moet je dat niet opvatten, de omstandigheden langs den dijk zijn toch gelijk aan die aan den slootkant!”

„Ja, ja,” . . . in ’t kort, amice bleef toch aan Thijsses vogelboekje hangen.

Ik had nog geen honderd passen geloopt, of daar stootte ik op het paapjesnest, met vijf vlugge jongen. Mijn vriend was verrukt . . . over twee dingen: Mijn groote

wijsheid en over zoo'n lief nestje, vol jonge paapjes. Hij genoot zichtbaar en bij ons heengaan, liep hij eerst nog eens terug om nog een keer zich te verlustigen in den aanblik van dat stukje doodstil jong leven, dat uit 5 paren zwarte kraaloogjes ons lag aan te kijken, gereed, om bij het minste alarmsein van de ouden, uit elkaar te stuiven.

Zoover lieten we het niet komen. Ik wilde niet eens meer probeeren de oude vogels bij het nest te kieken. Dien middag kon het trouwens niet meer en ik zag wel in, dat bij de minste beweging vlak bij het nest, de jongen er vandoor zouden gaan.

We gingen nu op den grauwen klauwier af. Een wandelingetje van tien minuten bracht ons in een mooien, nog zoo echt landelijken, weg — nog wel onder den rook van de stad —, waarin de klauwier zich al eenige malen aan mijn makker had vertoond. 't Was nog een „aarden" weg, zonder verharding dus van keien of grind, met diepe karresporen. Op de groene bermen en langs de slootkanten stonden iepen, populieren, abeelen en ook doornstruiken. Deze laatste vooral maakten den stillen landweg tot het geliefkoosde home van den klauwier.

Nauwelijks waren we een honderdtal meters den weg ingegaan, of daar zagen we den mooien, kastanje-roest rooden rug van den vogel en den blauwgrijzen kruin en nek tegen het dorre onderhout van een halfverbranden doornbos afsteken. 't Was wel precies op tijd: mijn makker had juist gezegd, dat we hem nu konden gaan verwachten.

Onmiddellijk waren twee kijkers op het mooie dier gericht. We waren verrukt en namen den dikken stam van een iep tot dekking, om het van nog meer nabij te kunnen bewonderen.

Angstvallig slopen we achter elkaar nader, doch we merkten al gauw, dat de vogel absoluut niet schuw was. Terwijl we naast den iep stonden, op twintig meters afstand, bleef het dier heel bedrijvig aan het werk met iets, dat het in snavel en pooten gevangen hield. Af en toe keek het om en konden we de diepzwarte vlek door het oog zien. Dan moest het ons ook in het oog hebben, wat het niet verhinderde, om toch heel rustig met zijn bedrijvig gedoe verder te gaan. Eindelijk zagen we een helder groen voorwerp in den snavel. Het droeg er waarlijk toe bij, om den rijkdom aan kleuren nog te verhoogen. Het was een rups. Wat de vogel er eigenlijk mee uitvoerde, konden we niet zien, maar hij had het er erg druk mee. Ik opperde het vermoeden, dat hij bezig was zijn prooi op een doortje te

spietsen, doch even later vloog hij er mee in den snavel weg. We volgden hem van afstand tot afstand; telkens als hij zich neerzette, gingen we kalm, zonder ons meer te verbergen, nader en genoten in den aanblik van het fraaie dier. Eindelijk vloog hij weer op, keerde terug, en zette zich pas neer op een hek dicht bij het begin van den weg, waar wij dien ingegaan waren. Wij ook terug. De vogel liet ons weer dichtbij komen. Hij vloog even van het hek af, de klaver in en keerde terug met weer iets in den snavel, dat een vliesvleugelig insect scheen te zijn. Zoo bleven we den vogel een uurtje volgen. Hij werd niet schuw, hoe vaak we hem ook noopten, te gaan „verzitten”.

Wel merkten we op, dat hij steeds zich heen en weer bewoog over een afstand van een honderd meter. En daar we maar alleen het mannetje te zien kregen, begrepen we, dat in dit traject zich het nest moest bevinden. Dat moesten we nu ook nog vinden. Na het succes met het paapjesnest was over mijn vriend een sterk verlangen gekomen naar het vinden van vogelnestjes. We zochten dus de doornstruiken aan weerskanten van den weg af en vonden een merelnest en het nestje van een grasmusch met jongen, doch het heiligdommetje van onzen klauwier niet.

Toch kregen we eenig houvast voor onze plannen, om het mannetje te kieken. We zagen hem herhaaldelijk zich neerzetten op een bepaalden doornstruik. Ik sneed een tak af en stak dien midden door bedoelden struik heen, zóó, dat hij er een handbreedte boven uitstak. Hetzelfde deed ik bij een lager struikje een tiental meters daar vandaan. Toen gingen we heen, om den volgenden morgen met twee camera's met electrisch sluitapparaat terug te keeren.

's Zondagsmorgens half elf was ik weer ter plaatse en 11 uur stonden 2 camera's klaar. Het contact was zóó gesteld, dat de vogel, als hij zich op het daartoe bestemde takje neerzette, met de teenen de draden tegen elkaar klemmen moest en zoo contact maken. Bij het neerkomen zou hij zich zodoende al dadelijk vereeuwig, dus mochten de sluiters wel razend snel werken.

Mijn vriend kwam ook en samen trachtten we den vogel wat op te drijven naar de camera's toe. Nu, hij liet zich wel in de gewenschte richting leiden ook, doch steeds zocht hij nu de onderste takken uit, die over de sloot hingen, om zich neer te zetten. Steeds had hij voer in den snavel, zoodat we maar al dachten, dat hij jongen had. De doornstruik stond vlak bij het grasmusschennest, dat in de braamdoorns langs den slootkant goed verborgen lag. Af en toe zagen we een der oude vogeltjes onder de bladeren glippen, doch overigens trokken deze dien dag onze belangstelling niet.

We bleven enkele uren met den klauwier bezig, doch kregen hem niet op de gewenschte plaats. 't Leek ook vrij hopeloos, een vogel te kieken, die heelemaal geen reden had, om in het brandpunt van de lens te komen. Er was geen nest, geen voer, niets! Wat zou hij dan zoo dicht bij dat vreemde ding komen doen? Evenwel, dien Zondag leerden we, dat hij zich van dat vreemde ding, de camera, niets aantrok. Hij was er dien dag meer dan eens dicht bij, dan hij op het takje met het contact geweest zou zijn. Den volgenden dag ging ik 's avonds na 4 uur

nog een uurtje probeeren, doch zonder resultaat. Maar zie, Donderdag daarop, 13 Juli, was het feest in Zierikzee, ter eere van de herdenking van den dag, waarop 350 jaar geleden het Spaansche juk werd afgeschud. Zoowat heel het eiland had dien dag vacantie, mijn vriend en ik ook. Het feest in Zierikzee liet ons totaal koud, wij trokken op den klauwier los. In zijn jachtgebied gekomen, zagen we hem al gauw zitten. De roodbruine rug met blauwgrijzen kop staken van ver al tegen het groen af. Hij was weer bedrijvig met iets bezig en scheen ons geheel te negeren. We plaatsden de camera's weer bij de doornbossen en stelden in op de takjes. Ik had nu echter voor elken sluitser een dubbelen koperdraad, geïsoleerd, van ± 20 M. lengte. Dat leek me toch secuurder toe.

Terwijl ik de camera's gereed maakte, ging mijn vriend eens kijken, of de merel er nog was. Ja, dat was in orde, maar vlakbij, bij ons grasmuschje, was 't een ruïne. De heele slootkant langs waren gras en braamdoorns afgesneden en het nestje met de jonge grasmussen lag onder aan den kant, ja neen, in het water.

't Was wel een gevaarlijke plaats, doch de man, die de idylle verstoord had, had toch het plekje met overleg gekozen, daar de vogeltjes tusschen 't korte riet in de sloot tenminste eenige beschutting hadden tegen de zonnestralen.

Zoowat om 11 uur stonden de twee camera's. Ik kroop aan den overkant van den weg tusschen de struiken, de 2 contacten binnen mijn bereik, terwijl mijn vriend den vogel ging „halen", alias opdrijven.

Ofschoon deze het Zondag bij den doornbos meestal in de lagere takken zocht, had ik toch ingesteld op den tak, die er even boven uitstak, om den vogel te kunnen kieken, geprojecteerd tegen de blauwe lucht. De klauwier kwam al gauw, doch werd op zijn doortocht geweldig gemolesteerd door de 2 grasmussen, die hem zoo dicht in de buurt van de jongen zeker niet vertrouwden. Nu, de klauwier liet zich door het geschetter in zooverre intimideeren, dat hij een twintigtal meters verder trok. Mijn vriend wandelde bedaard dien kant uit, aan dezen kant van den weg blijvende, en, daar het dier absoluut niet schuw was, en zich schijnbaar niet bewust, dat hij gejaagd werd, liet hij den man bedaard passeeren, waarna deze zich omkeerde, en, voet voor voet, den weg overstak. De klauwier vloog weg in een boom, viel even later neer in mijn doornbos, te veel naar beneden. Hij had een groene rups in den snavel. Van uit den doornbos, vloog hij in de sloot neer, in de richting van het grasmussennest, vijf meter er vandaan. Wat was zijn plan? Wou hij de jonge grasmussen helpen voeren? De oude waren er heelemaal niet van gediend, ze begonnen uit te pakken en te kijven als vischwijven; heen en weer vliegende, de kopveeren rechtop, zoodat de klauwier, veel gauwer, dan ik het hier zeggen kan, weer in mijn doornbos terug was, nog steeds met de rups in zijn snavel, omstuwd en uitgekreten door de nijldige grasmussen, die hem nu niet meer met rust lieten. Ze vlogen in de grootste zenuwachtigheid heen en weer, van het nest tot mijn doornbos, tot vlak bij den klauwier, dan weer op het land, op een bietenblad en vandaar op het takje, waarop de lenzen van mijn tweede camera-stereo — waren ingesteld, zoodat ik de grasmusch al gauw had kunnen kieken.

Ik deed het echter niet, ook al, omdat het om den klauwier te doen was, en ik, door de grasmusch te nemen, mijn 2 kansen op 1 bracht, als ik de zaak een poos zoo liet staan, óf, als ik ging wisselen, de vogels weer verjagen moest. Daarbij, de grasmusch, had een nest; ik kon die elken dag kieken. Mijn vriend was bij me gekomen en met z'n tweeën volgden wij nu met de grootste belangstelling het spel van de drie vogels, waaraan geen eind kwam: de klauwier, telkens uit den doornstruik schuin de sloot inschietend, om even gauw weer verjaagd te worden door de schetterende grasmusschen.

We begrepen er niets van. Dat de grasmusschen hem van hun jongen weerden, was duidelijk. Maar wat had hij er te doen? Wilde hij, uit een soort van natuurdrijf, ook meevoeren, al was 't dan 't kroost van een ander? Want van onze plaats afgezien vloog hij van zijn tak precies in de richting van het nest, dat wij echter niet konden zien. En verder dien kant op, was over één meter of tien, de slootkant zóó weinig begroeid, dat het ons niet in 't hoofd kwam, dàar zijn eigen nest te veronderstellen. En dan nog, hij vloog steeds neer, precies in de richting van het grasmusschennest.

Evenwel, boven op mijn doornbos kwam de mooie vogel niet meer, waarom ik van armoe de camera moest instellen op een lager punt, naast den doornstruik, zoodat de vogel, als hij gekiekt zou worden, geprojecteerd zou zijn tegen den donkeren slootkant aan de overzijde. Maar 't was de eenige kans. Nu 't toch moest gebeuren, speet het ons, het niet al een uur vroeger gedaan te hebben.

We waren nog niet lang op onze plaatsen terug, of 't spel begon van voren af. Binnen 5 minuten was nu de grasmusch gekiekt. Daar de klauwier op dat stokje toch niet kwam, hadden we besloten, bij de eerste kans de beste de grasmusschen te kieken met de stereo. Gauw platen gewisseld en terug. Eer de klauwier ter plaatse was, was de grasmusch ten tweeden male gekiekt en al spoedig ten derden male, zoodat we daarmee ophielden.

De klauwier kwam weer nader, in den doornstruik, met een rups. Daar viel hij neer, maar een oogenblik later verscheen hij, voortgedreven door de wakkere grasmusschen. Hij vloog als gewoonlijk weer naar den doornbos, en zette zich op het stokje. Even wachtte ik, daar hij den kop wat veel afgewend had. Dan klap! hij was gekiekt. Gauw plaat gewisseld! Weer hetzelfde spel. Binnen een half uur ten tweeden male gekiekt, en meteen voor het laatst, daar mijn platen op waren. Ik had er spijt van, dat ik de grasmusch gekiekt had, want ik had met gemak een plaat of tien op den mooien vogel afgeschoten! Evenwel, ik was hoogst tevreden. We gingen heen, ieder naar zijn eigen huis. De grasmusschen bleken alle 3 mislukt; ofschoon ik na de watersniphistorie de camera nagezien had, moest er toch nog iets aan haperen; dat bleek nu tot mijn schade.

De klauwier was goed; beide keeren, ofschoon, — wat ook voorzien was, — het afbreuk doet aan de foto, dat de vogel geprojecteerd staat tegen een donkeren achtergrond.

Den volgenden avond was ik weer ter plaatse, om nog eens te probeeren, maar

meer, om te zien, of de toestand nog even gunstig was als Donderdag, om Zaterdag-morgen — dan was ik vrij — nog een kans te wagen bij helder zonlicht, als 't weer wilde medewerken.

Bij mijn komst zag ik al dadelijk, dat mijn helpers, — want dat waren ze zeker — de grasmusschen, weg waren. Het nestje was leeg. Of het verstoord was, dan wel, of de jongen met het oog op de gevaarlijke plaats, wat vroeger het nest uit waren gegaan, dan anders het geval zou zijn geweest, weet ik niet. Ik geloof haast het laatste, daar ik de ouden heelemaal niet zag.

De klauwier zat wat verder op en toen mijn toestel stond ging ik hem „halen”. Op dat wandelingetje wachtte me een nieuwe teleurstelling: Het merelnest was ook leeg!

Wat zou mijn vriend dat jammer vinden. Ik was al van mijn jeugd af vertrouwd met het idee, dat nesten geroofd worden. Het eerste nest, dat hij hielp vinden, werd verstoord. Nu, het stemde hem oprecht bitter en al zei hij niet veel, ik wist wel, wat hij den nestverstoorder toewenschte. Ook het verdwijnen van de grasmusschen werd door hem geweten aan schendende menschenhanden. Er was geen goeds meer in de menschelijke ziel, gansch verdorven.

Den volgenden morgen moest ik werkeloos blijven door den regen. Daar ik 's namiddags toch naar Zierikzee moest, nam ik mijn camera mee. Ik kon dan na 3 uur nog eens probeeren, wat ik ook deed. De klauwier was er nog, doch de heele omgeving scheen me doodschen en eenzaam na het vertrek der grasmusschen. En daar de klauwier niet zoo werd tegengehouden — 't zou me nu gauw blijken, dat hij Donderdags te voren werkelijk tegengehouden was — door de grasmusschen, zat hij niet zoo om hetzelfde plekje in den doornstruik heen te draaien, zoodat mijn kans zeer veel kleiner geworden was.

Toen ik zou gaan inpakken, liep ik den slootkant eens langs, waar men — zooals ik zei — onmogelijk een nest kon veronderstellen. Toevallig keek ik eens wat scherper in een miniatuur doornbosje, dat even uit den kant vooruitkwam en waar we nooit een vogelnest gezocht zouden hebben, laat staan den klauwier, en.... ik zie een vogel op zijn nest.

Meteen was het diertje er af en in een boom gevlogen vlak bij. 't Was het wijfje van den klauwier. Ik had het in den loop der week wel af en toe gezien, opvallend door zijn groote, bolle oogen, wat ons versterkt had in de meening, dat het nest dichtbij moest zijn. En eindelijk had ik het nu, ik zou haast willen zeggen: tot mijn spijt! Ik heb het zoo vaak ondervonden, dat een nest, dat ik vond, ook door een ander ontdekt werd en.... vernield. Ik raakte dan ook het struikje niet aan, om vooral niets teweeg te brengen, dat anderer aandacht zou kunnen trekken, en ging heen.

Den volgenden morgen was ik er weer en stelde de lens in op de oude plaats. Vóór het nest wilde ik de camera niet hebben, ook niet, als er jongen in zouden mogen komen. De plaats van het nest moest blijven: „terra incognita”. 't Liep echter niet mee; ik miste de grasmusschen als helpers zeer; het mannetje bleef lang

omzwerven alvorens mijn doornbos te bereiken. Ik was alleen, had al 2 geschikte kicken thuis, zou bezoek krijgen, kortom, te vier uur brak ik op.

Maandagavond na 4 uur werd nog eens de kans gewaagd en kon ik mijn vriend, die één en al verbazing was over deze oplossing, het nest wijzen. 't Was duidelijk: Als de klauwier van zijn takje in de richting van het grasmusschennest vloog, was hij opweg om zijn wijfje, dat weer 5 meter verder op 't nest zat, een rups te brengen. En de beangste grasmussen versperden hem telkens den weg. Zoo eenvoudig mogelijk. En wat voor mirakels hadden we niet in 't hoofd gehaald.

Intusschen werd man-klauwier ook dien avond niet gekiekt. Dinsdagavond was 't voor goed uit: om het broedende wijfje niet te storen, stelde ik maar weer in op den tak, zonder naar het nest om te zien. Mijn vriend en ik zagen wel den klauwier, doch een uur ging voorbij, zonder dat hij liet merken, dat hij nog eenige eigenschap gevoelde voor de plaats of omgeving, waar het nest lag.

Evenwel, hij was er nog. En ik had ook een of twee keer het wijfje zien vliegen. Zeker een luchtje scheppen tegen den avond.

Toen de man-klauwier echter al maar verre bleef van het nest, en het wijfje bleef rondvliegen, drong zich plotseling een somber vermoeden aan mijn brein op! Mijn makker was gaan probeeren, of hij den vogel nog wat kon „opdrijven”; ik zat bij het contact. Ik stond op, ging naar het doornbosje, keek . . . het nest was leeg. Mismoedig ging ik mijn vriend tegemoet. Ik zag er tegenop het hem te zeggen. Hoe zou hij het opnemen. We kwamen bij elkaar.

„'t Is leeg,” zei ik, „ik dacht het al. 't Wijfje vliegt te veel rond.”

Hij stond, een hartig woord en toen, terwijl hij me veelbeteekenend aanzag:

„Begrijp je nu, waarom ik een hekel aan menschen heb?”

Ja, de eieren waren er uit. Ik vroeg een man, dien ik goed kende, en die daar dicht bij den heelen dag aan 't werk geweest was, of hij soms in den loop van den dag daar jongens aan den kant had gezien.

Nee, hij had niemand opgemerkt. 't Leek me onverklaarbaar, dat menschenhanden de eieren konden weggenomen hebben en ik peinsde, of er een andere oorzaak kon zijn. Eksters, kraai, vlaamsche gaai? geen gedachte van. Heeft de vogel ze zelf vernield, uitgedronken? De veronderstelling is te zot, ik beken het, en toch kwam ze even in mijn brein op.

J. VIJVERBERG.

BOMBUS HYPNORUM EN HAAR NEST.

BOMBUS hypnorum of, gelijk de Duitschers haar noemen, de boomhommel wijkt in haar doen en laten wel wat van onze andere hommelse soorten af. Scholz in zijn in 1913 verschenen boekje over Bienen und Wespen, ihre Lebensgewohnheiten und Bauten zegt zelfs: „moesten wij haar een nieuwen toe-